

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้มีประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนจากกลุ่มเกษตรกรที่มาจากกลุ่มตามธรรมชาติและกลุ่มที่ได้มีการจัดตั้ง ในพื้นที่ของหมู่บ้านนำร่องที่มีกิจกรรมในการทำการเกษตรปลอดสารในพื้นที่ของตนและต้องการพัฒนาตนเองผ่านการทำกิจกรรมของชุมชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม มีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มเป้าหมายหลัก อบต.ท่าสองคอน ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้สุขภาพดีขึ้นและมีอาชีพเสริมรายได้ลดรายจ่าย ซึ่งได้กำหนดแผนการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ในเขตรับผิดชอบของอบต. ที่จะเป็นพื้นที่นำร่อง ในการเลือกกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อม ความต้องการและศักยภาพที่มีอยู่ที่จะดำเนินงานไปด้วยกัน จำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่

1. บ้านหนองงูเต่า หมู่ 2 กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองงูเต่า 20 คน
2. บ้านอุปราช หมู่ 3 กลุ่มเกษตรกรบ้านอุปราช 20 คน
3. บ้านบ่อน้อย หมู่ 6 กลุ่มเกษตรกรบ้านบ่อน้อย 20 คน
4. บ้านดอนหัน หมู่ 9 กลุ่มเกษตรกร บ้านดอนหัน 20 คน

กลุ่มเป้าหมายรอง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ของอบต.ท่าสองคอน ในการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในเขตพื้นที่ตำบลท่าสองคอน ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายรอง กลุ่มที่มีความสนใจและอยากจะร่วมเรียนรู้ ที่มีศักยภาพรองในการขยายผลในเบื้องต้น จากสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมและผู้ที่มีความสนใจพร้อมร่วมดำเนินการ ให้ได้มีส่วนเข้ามาร่วมเรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในเขตพื้นที่รับผิดชอบของอบต. ซึ่งผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาจากตัวแทนเกษตรกรในหมู่บ้าน ที่นอกเหนือจากกลุ่มเป้าหมายหลัก

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา จากการจัดเวทีประชุมชาวบ้านในการพัฒนาโจทย์ร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนดพื้นที่ลงไปดำเนินการ โดยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่พิจารณาจากศักยภาพ ทุนเดิมของพื้นที่ที่มีความเหมาะสม และเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่มีความสนใจอยากจะเข้ามาร่วมเรียนรู้ในการดำเนินงานร่วมกัน โดยมีประชากร

เป้าหมายซึ่งเป็นทั้งผู้ร่วมวิจัย ทำงานร่วมกันเป็นทีม ที่เรียกว่า “ทีมวิจัย” โดยแบ่งเป็น “ทีมวิจัยหลัก” ซึ่งเป็นทีมในพื้นที่ 4 หมู่บ้านเป้าหมายหลัก ที่มีบทบาทหลักดำเนินงานในระดับพื้นที่ มีการเตรียมความพร้อม วางบทบาทหน้าที่การทำงาน ร่วมกันทุกกระบวนการวิจัย จนถึงการสรุปข้อมูลและนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน และมี “ทีมวิจัยรอง” เป็นกลุ่มคนที่สมัครใจและมีความสนใจอยากจะเข้ามาร่วมศึกษาและเรียนรู้กระบวนการงานวิจัยและเป็นกำลังเสริมที่มาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินงาน โดยทุกกระบวนการเน้นกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วม โดยมีทีมวิจัยชาวบ้านเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานวิจัยร่วมกับชุมชน

การรวบรวมเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การค้นคว้าจากเอกสารข้อมูลข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว

จากการค้นคว้าและอ่านในห้องสมุด เช่น ห้องสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ร้านหนังสือต่างๆ รายงานการวิจัย รวมทั้งเอกสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ของอบต. ในการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เรียกอีกอย่างว่า การประชุมกลุ่มย่อย

ผู้วิจัยใช้วิธีนี้ในกระบวนการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่การเริ่มลงไปพื้นที่เพื่อค้นหาโจทย์วิจัยและดำเนินการพัฒนาโจทย์ มีทั้งการปรึกษาหารือ พุดคุย และการระดมข้อมูลจากผู้ที่เข้าร่วมประชุม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้โจทย์วิจัยที่ตรงกับปัญหาและความต้องการที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา และมีการจัดเวทีประชุม การจัดสนทนากลุ่มด้วยการแบ่งกลุ่มย่อยระดมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นต่างๆ เช่น ข้อมูลบริบทชุมชน ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดสารในพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบ เป็นต้น การใช้วิธีการนี้ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ได้อาจมีความหลากหลาย ต่างมุมมองตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้มีส่วนร่วมรับรู้ รับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นไปพร้อมๆ กัน เปรียบเสมือนการตรวจสอบข้อมูลที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้เข้าร่วมได้ร่วมกันวิเคราะห์ออกมาจากเหตุการณ์ที่เป็นจริงและปรากฏอยู่ ได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ เกิดการยอมรับจากกลุ่มคนหมู่มาก

3. การสัมภาษณ์ (Interview)

ทีมวิจัยได้เลือกวิธีการนี้ในการลงไปสัมภาษณ์รายบุคคล โดยมีแนวคำถามเป็นประเด็นกว้างๆ ที่เป็นกรอบคำถามในการสัมภาษณ์ที่ไม่ใช่แบบสอบถาม ต่อเจ้าหน้าที่และองค์กรที่เกี่ยวข้องและเข้ามาสนับสนุนงานด้านการทำเกษตรปลอดภัยของชุมชนเป้าหมาย ที่เป็นตัวกำหนดการวางแผนงาน เป้าหมาย วิธีการและทัศนคติ ต่อแผนงานหรือโครงการที่เข้ามาปฏิบัติการในชุมชน ในลักษณะของบทบาทที่เข้ามาการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ในพื้นที่ ทั้งนี้ทีมวิจัยได้มีการประชุมหารือ และกำหนดกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร โดยจะแบ่งบทบาทหน้าที่ให้ทีมวิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในการเข้าไปสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่ทีมวิจัยรู้จักคุ้นเคย เคยทำกิจกรรมของชุมชนร่วมกันและพบปะกันในระดับพื้นที่อยู่เป็นประจำ จึงช่วยลดความเกร็ง ความไม่กล้าซักถามได้เป็นอย่างมาก

4. การสังเกต (Observation)

กำหนดไว้ 2 ลักษณะ คือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์ที่ผู้วิจัยเข้าร่วมไปมีส่วนร่วมในขณะดำเนินกิจกรรมของงานวิจัย เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การจัดเวทีแลกเปลี่ยน การจัดเวทีระดมข้อมูล การศึกษาดูงาน โดยมีการบันทึกกระบวนการ บันทึกเสียงและถ่ายภาพกิจกรรมไว้ด้วยกันเพื่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มขึ้น ส่วนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์ที่ผู้วิจัยได้มีโอกาส พูดคุย สนทนา ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมของชาวบ้าน แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อเป็นการศึกษาถึงบรรยากาศของกลุ่มคน อารมณ์ ความรู้สึก การแสดงความคิด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการตัดสินใจ ทั้งกิจกรรมระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

5. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระดับบุคคล

ผู้วิจัยใช้วิธีนี้ในการร่วมกิจกรรมในชุมชนหรือการเข้าไปทำความรู้จัก ในทุกครั้งที่มีโอกาส ระหว่างกระบวนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทุกเวลา ทุกสถานที่ ซึ่งต้องสร้างโอกาสให้กับตัวเองมากยิ่งขึ้นลดภาระงาน หน้าที่ ที่เป็นข้อจำกัดต่างๆ ออกบ้างให้เหมาะสม โดยเทคนิคหรือทักษะจะคล้ายการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ พูดคุย ซักถาม ซึ่งในปัจจุบันจะมีการใช้เทคโนโลยีสื่อสารมากขึ้นและขยายการบริการไปทั่วทุกพื้นที่ เช่น การสื่อสารพูดคุยกันทางโทรศัพท์ เป็นการสนทนาร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น ทีมวิจัยในพื้นที่ แกนนำผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ บุคคลากรอบต. สมาชิกอบต. กลุ่มเกษตรกรต่างๆ และชาวบ้านที่เกี่ยวข้องในกระบวนการดำเนินงาน เพื่อเป็นการประเมินสถานการณ์ความเป็นจริง ปรากฏการณ์ทางสังคม และการประเมินสรุปเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อชี้ให้เห็นแนวความคิด

ทัศนคติ ต่อประเด็นศึกษา ด้วยวิธีการวิจัยที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคคลต่างๆ ตลอดกระบวนการ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นภาพและทิศทางการทำงานที่กว้างขวางและชัดเจนยิ่งขึ้น

6. การจดบันทึก

ผู้วิจัยใช้การจดบันทึกข้อมูลในการลงพื้นที่ในแต่ละครั้ง เป็นการบันทึกการทำกิจกรรม รายละเอียดต่างๆ และกระบวนการที่ใช้ จากการจัดเวทีประชุม การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ การสนทนา เป็นต้น เพื่อป้องกันการลืมและช่วยเรียบเรียงความคิดนำมาประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใช้ในการวิเคราะห์ สรุปข้อมูลออกมาเป็นระยะทั้งปัญหาและอุปสรรคระหว่างกระบวนการวิจัย ช่วยในการปรับเปลี่ยนแผนกิจกรรมและวางแผนการดำเนินกิจกรรมในโครงการวิจัย

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ประกอบในการวิจัย จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม กับกลุ่มกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมี การใช้กล้องถ่ายภาพบันทึกภาพ และใช้เทปบันทึกเสียงช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลสมบูรณ์ขึ้น
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้วโดย บุคคล กลุ่มบุคคล และสถาบันต่างๆ เช่น เอกสาร รายงานวิจัย บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ หนังสือ รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินโครงการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้
ระยะเตรียมการ ประกอบไปด้วย

1. ช่วงการค้นหาโจทย์และพัฒนาโจทย์

การค้นหาโจทย์ที่ได้จากการลงพื้นที่ศึกษาชุมชนในประเด็นเกษตรที่ผู้วิจัยสนใจและร่วมติดตามการทำงานของพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานชุดโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน ตั้งแต่เดือน มีนาคม จนมาถึงช่วงเดือนพฤษภาคม 2551 โดยก่อนหน้านั้นการดำเนินงานมีทั้งปิดโครงการวิจัยและกำลังเริ่มพัฒนาโจทย์วิจัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งทางพี่เลี้ยงก็ให้คำแนะนำการเลือกพื้นที่วิจัยหรือวิธีการมองหาโจทย์การวิจัย จนถึงปลายเดือนพฤษภาคมก็ได้พื้นที่ในเขตตำบลท่าสองคอน การพัฒนาโจทย์จะใช้วิธีการที่ประชุมกลุ่มย่อยร่วมกันระหว่างชาวบ้าน เจ้าหน้าที่อบต. กับพี่เลี้ยง

subnode cbmag และเจ้าหน้าที่ สกว. ร่วมกันระดมเกี่ยวกับสถานการณ์ ความเป็นมาของชาวบ้านในการประกอบอาชีพหลัก โดยเฉพาะการทำเกษตรและกลุ่มอาชีพที่มีในเขตตำบลท่าสองคอน ประกอบกับในพื้นที่ที่มีเจ้าหน้าที่วิชาการเกษตรและรองนายกอบต.ท่าสองคอนที่มีแนวคิดอยากพัฒนาด้านการทำเกษตรปลอดภัย โดยมีแผนงานที่จะส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในเขตพื้นที่อยู่ แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะดำเนินการไปในทิศทางใด หลังจากจากนั้นในเวทีได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนประเด็น วิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมแล้ว ก็เป็นการเจาะเข้าประเด็นเนื้อหา ปัญหา ความต้องการและศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่ จนมองเห็นสถานการณ์นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน จากนั้นได้เลือกพื้นที่เป้าหมายนำร่องก่อนในกระบวนการศึกษาจากการวางแผนงานของฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของอบต. และได้เสนอทีมวิจัยชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ร่วมกระบวนการศึกษาจากความสมัครใจและมีความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ จนพัฒนามาเป็นโจทย์การวิจัย ผ่านเวทีการถกแถลงและพิจารณาโครงการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และคณะกรรมการคัดเลือกโครงการเพื่อขอรับการทุนการวิจัย ซึ่งผ่านการอนุมัติ ภายใต้อำนาจ “โครงการวิจัยกระบวนการเรียนรู้การส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน” ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการทำวิจัยเป็นระยะเวลา 1 ปี

2. ช่วงการหาทีมวิจัยร่วม

หลังจากได้มีการพัฒนาโจทย์ไปพร้อมๆ กับการหาทีมวิจัยชาวบ้าน เป็นทีมวิจัยหลัก โดยเลือกกลุ่มคนที่มีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยหรือเชิญกลุ่ม บุคคลที่มีศักยภาพ มีบทบาทที่สำคัญต่อการทำงานระดับพื้นที่ในประเด็นที่ทำการศึกษา โดยได้มีการเสนอทั้งเป็นส่วนของทีมวิจัยที่เป็นชาวบ้านและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ทีมวิจัยหลัก ดังนี้

1. นักวิชาการเกษตรประจำตำบล 1 คน
2. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน
3. สมาชิก.อบต. 2 คน
4. ผู้นำชุมชนหมู่บ้านเป้าหมาย 3 คน
5. ผู้นำเกษตรกร 3 คน
6. เกษตรกร ชาวบ้านที่มีความสนใจร่วมในกระบวนการวิจัย ทีมวิจัยรอง 10 คน

ระยะการดำเนินการวิจัย

เป็นระยะหลังจากที่ทีมวิจัยเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากการประชุมหาข้อสรุปร่วมกันมีแผนการปฏิบัติงาน โดยจะเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างอบต.และกลุ่มคนในชุมชนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยที่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของอบต.ต่อบทบาท การดำเนินงานการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน ดำเนินการ 4 ครั้ง 4 หมู่บ้านเป้าหมาย

- เป็นการจัดประชุมในระดับหมู่บ้าน และแบ่งกลุ่มย่อยในประเด็นที่ศึกษา เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทรัพยากร หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนในพื้นที่และปัญหาของชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานแต่ละชุมชน ทำความเข้าใจต่อชุมชน เพื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพและข้อจำกัดที่มีในพื้นที่ต่อการทำเกษตร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมาจากผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้อาวุโส และตัวแทนชาวบ้านทั่วไปที่สนใจ

- ศึกษาจากเอกสาร (ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน กชช.2ค)

2. ศึกษาข้อมูลกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในแต่ละชุมชนเป้าหมาย

- จัดเวทีการประชุมกลุ่มย่อยและระดมข้อมูล โดยเชิญตัวแทนกลุ่มเกษตรกรกลุ่มละ 5 คน ของแต่ละหมู่บ้านเป้าหมาย 4 หมู่บ้าน และกลุ่มเกษตรกรที่สนใจ

3. ศึกษาข้อมูลบทบาท การดำเนินงานของอบต.และองค์กรภาคีที่สนับสนุนในพื้นที่

- โดยการสัมภาษณ์รายบุคคลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนโยบาย และแผน ฝ่ายพัฒนาชุมชน ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร และสมาชิก อบต. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่มีบทบาทเข้ามาสนับสนุนการทำเกษตรปลอดสาร ในประเด็นที่เป็นกรอบของการตั้งคำถามที่ไม่ใช่แบบสอบถาม ตั้งแต่ส่วนของแผนงาน เป้าหมาย บทบาท หน้าที่ปฏิบัติ วิธีการและทัศนคติต่อการทำเกษตรปลอดสาร ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการประเมินและวิเคราะห์บทบาท การดำเนินงานและพัฒนาระบบการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ

- ศึกษาจากเอกสารแผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล

4. ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล

- เป็นการนำเสนอข้อมูลจากทีมวิจัยที่ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมมา โดยให้ผู้มีที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ ทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเติมเต็มข้อมูล ให้ถูกต้องและตรงกับสภาพความเป็นจริง

5. วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารในชุมชน

- เป็นการแบ่งกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม เพื่อระดมข้อมูลระหว่างกลุ่มเจ้าหน้าที่อบต.และองค์กรที่เข้ามาสนับสนุน ในบทบาทการเข้ามาส่งเสริม แผนงานที่จะสนับสนุน และกลุ่มเกษตรกรแกนนำ ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้าน ในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพในแต่ละพื้นที่เพื่อในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาร่วมกันต่อบทบาท การดำเนินงานของอบต.ต่อการส่งเสริมการเกษตรและความคาดหวังในการส่งเสริมการเกษตรของชาวบ้านต่ออบต.

6. การประชุม

- เป็นการประชุมเพื่อเตรียมการตามแผนงานที่วางไว้ โดยทีมวิจัยที่เป็นทั้งกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา อบต.และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ประชุมหารือ และวางแผนงานต่อกิจกรรมการดำเนินงานของแผนงานฝ่ายส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นกิจกรรมที่เกิดการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการและทัศนคติต่อการปฏิบัติให้แก่อบต.และผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัย

7. จัดกิจกรรมศึกษาดูงาน

- เป็นการสร้างการเรียนรู้ที่เห็นรูปธรรมชัดเจนในการพัฒนาการเรียนรู้ต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา ที่เริ่มจากวิถีดิจิทัล การให้ความสำคัญต่อการทำเกษตรปลอดสาร มีผู้ร่วมศึกษาดูงานจาก กลุ่มเกษตรกร เกษตรประจำตำบล นักวิชาการเกษตรของอบต. สมาชิกอบต. ผู้ใหญ่บ้าน และทีมวิจัย

8. อบรมเชิงปฏิบัติการทดลอง

- เป็นการจัดอบรมและจัดทำแปลงสาธิตเกษตรปลอดสารของอบต. ขึ้นในชุมชน โดยการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด และเทคนิคการทำปุ๋ยหมัก สารสะเดาป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบในการทำเกษตรปลอดสารให้แก่ผู้สนใจที่อยากจะเริ่มปรับเปลี่ยนการผลิตแบบใช้สารเคมี ให้หันมาสู่การ ลด ละ เลิก สู่อการผลิตแบบอินทรีย์ชีวภาพแทน

9. สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

- เป็นการนำเสนอผลสรุปจากกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ดำเนินการมา โดยมีการเปิดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น ต่อการวิจัยและให้ข้อคิดต่อการทำเกษตรปลอดสาร เพื่อผลักดันไปสู่แผนปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการเกษตรที่มีทิศทางชัดเจนขึ้นทั้งในระดับชุมชนและพื้นที่อื่น

10. การประชุมสรุปบทเรียน

- ซึ่งจะมีการสรุปเป็นระยะในการจัดกิจกรรมแต่ละช่วง เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของทีมวิจัยที่ได้รับจากการเข้าร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัย ประกอบกับการรวบรวมข้อมูลมาแยกตามประเด็นศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเพื่อจัดทำรายงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมด หลังผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำมาจัดหมวดหมู่และจำแนกตามประเด็นการศึกษาแล้วนำมาประมวลผล เชื่อมโยงกับ แนวความคิด ทฤษฎี งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประเด็นเนื้อหาที่อธิบายถึงบทบาท การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค นำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารของอบต. หลังจากนั้นได้สรุปประเด็นปัญหาต่างๆ ตามกรอบประเด็นคำถามของวัตถุประสงค์และโจทย์วิจัย และสร้างข้อสรุปความจากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากการดำเนินการวิจัย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved